

ČTVERO ROČNÍCH OBDOBÍ OČIMA PŘÍRODOVĚDCE*

LÉTO

V křovinách, lemujících lesní cesty, i na jiných stinných místech roste u nás keř z příbuzenstva známého bezu černého. Je to kalina obecná (*Viburnum opulus*).

Kalina obecná je zajímavým příkladem adaptace na život v zastíněném prostředí. Její květy vydávají jen velmi slabou vůni, nemají nektar a opylujícímu hmyzu mohou nabídnout jen malou zásobu pylu. Aby květy v takovém případě přilákaly hmyz, který by zprostředkoval jejich opylení, vyvinuly se u kaliny adaptace, které lákavost květů mají zvýšit. Především se drobné kvítky slučují do vrcholíků na konci květů, jak je tomu i u řady jiných rostlinných druhů. U kaliny však adaptace k zvýšení lákavosti květů postoupila ještě dále.

Květenství kaliny se skládá z květů plodných a neplodných. Funkce plodných květů je zřejmá: po oplození se z nich vyvinou plody, jimiž se kalina rozmnožuje. Tyto drobné kvítky tvoří střed květenství. Okraj květenství lemuje prstenec květů neplodných, které nenabízejí nektar, ani nevoní. Oproti plodným kvítkům mají však mnohem větší a nápadnější, zářivě bílé koruny. Jejich funkcí je pouze zvýšit nápadnost celého květenství a tím přilákat opylovače k usednutí a opylení plodných kvítků.

Jak uvidíme dále, tento princip se vyskytuje i u četných dalších rodů a čeledí rostlin.

Všichni známe kukačku obecnou a víme také o tom, že svá vejce snáší do hnízd jiných ptáků a tak jim přenechá péči o výchovu kukaččího mláděte. Tento způsob využívání práce a zásob jiných jedinců se nazývá sociální parazitismus.

Málokdo však ví, že tento jev známe také u hmyzu, zejména u včel, ať už žijí samotářsky nebo v koloniích. Známe řadu včelích rodů a druhů, které se specializovaly na tento způsob života a využívají ve svůj prospěch zásob potravy, které shromáždily samičky jejich hostitelských druhů. Pokud jde o čmeláky, jejich sociální

parazity jsou druhy jediného rodu jménem pačmelák (*Psithyrus*). Každý z těchto druhů cizopasí většinou jen u jediného druhu čmeláka a je k tomu přizpůsoben i svým vzhledem. Na snímku saje z květu kozince vičencolistého (*Astragalus onobrychis*) jeden z takových „kukaččích“ druhů, pačmelák cizopasný (*Psithyrus rupestris*). Je celý černý, má tmavá černohnědá křídla a osrstění jeho těla je poněkud řidší, než u jeho hostitele, čmeláka skalního (*Bombus lapidarius*), jehož vzezření připomíná. Samička pačmeláka vnikne do čmeláčího hnízda a po překonání odporu strážkyň kolonie se v ní usadí, živí se zásobami a klade svá vajíčka do zásobních buněk hostitele.

Tento květ patří naší známé, planě rostoucí růži šípkové (*Rosa canina*). Vonné květy nemají nektar, zato však hmyzu nabízejí ve svých prašnicích hojnou zásobu pylu.

Růže šípková roste nejčastěji kolem polních cest, na stráních, na mezích a na okrajích lesů. To jsou místa, která většinou leží na rozhraní dvou odlišných prostředí (biotopů). V ekologickém pojetí označujeme tato hraniční místa jako ekotony. Ekoton je tedy pásmo, kde se stýkají dvě zcela odlišná rost-

linná společenstva, doprovázená odlišným složením živočišných druhů, které je obývají. Příkladem může být okraj smrkového lesa, který hraničí s loukou, nebo křovinatá mez oddělující dvě odlišná pole.

Ekoton je místem, kde se výskyt organismů ze sousedních prostředí překrývá a tím přispívá k vyšší druhové pestrosti i rozmanitosti obyvatel ekotonu. Nadto jsou ekotony ještě místem, kde žijí organismy, které se v obou přilehlých prostředích nevyskytují. K běžným obyvatelům ekotonů patří kromě keřů růže šípkové, trnky, černého bezu, hlohů a dalších křovin i bylin také druhy hmyzu, které jsou na ně svým životem vázány, i řada druhů ptáků, kteří hnízdí právě v ekotonální vegetaci.

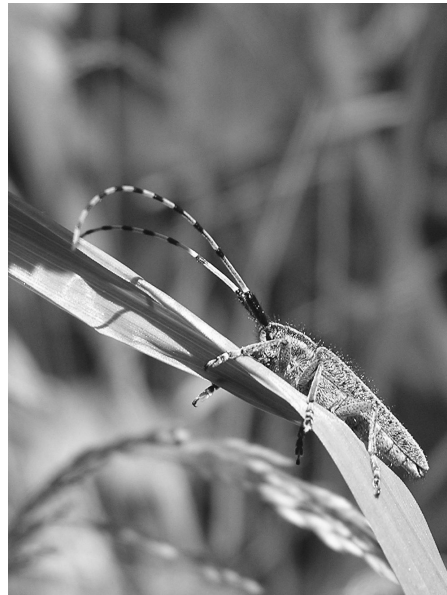
Ekotony mají většinou tvar dlouhých pásem, a proto v krajině hrají významnou úlohu tzv. biokoridorů, které navzájem spojují různé typy prostředí a jejichž prostřednictvím se organismy mohou v krajině šířit.

Podle dlouhých tykadel většina z nás pozná, že tento brouk je tesařík. Patří k nejhojnějším tesaříkům, kteří se u nás vyskytují, a přesto nemá český název. Zato jeho latinský název vydá za dva, jak je dlouhý: *Agapanthia villosoviridescens*.

V přírodě i na obrázku se zdá, že tělo i nohy tohoto až 22 mm dlouhého tesaříka jsou žlutavé nebo žlutohnědé. Toto zbarvení, do jisté míry také krycí, vyvolává porost světlých chloupků, které na černém nebo jinak tmavém podkladu vytvářejí stěsnané či v pruzích sestavené husté skupiny. Tykadla jsou lysá, jejich světle zbarvené články mají na koncích tmavé prstýnky.

S názvem „tesařík“ se mnohým z nás vnucuje představa, že jsou to brouci, kteří mají co činit se dřevem. Ve většině případu to platí, ale larvy některých druhů této čeledi (včetně toho vyobrazeného) se vyvíjejí v lodyhách bylin. Nejčastěji jsou to různé druhy bodláků a pcháčů, ale i jiných bylin, pokud mají dostatečně objemnou lodyhu.

Larva tohoto druhu je tedy polyfág, což znamená, že hmyz takto označený se může živit nebo vyvíjet na četných druzích hostitelů. Naproti tomu monofág je druh, způsobený na vývoj nebo zdroj potraviny jen z jednoho určitého druhu hostitele.

Možná, že jste už někdy v jehličnatém lese našli podivný houbovitý útvar, který připomíná známé choroše, ale na rozdíl od nich neroste na kmenech stromů, nýbrž přímo ze země. Nemýlíte se: je to skutečně houba z čeledi chorošovitých (Polyporaceae).

Jmenuje se hnědák Schweinitzův (*Phaeolus schweinitzii*). Na rozdíl od jiných chorošovitých hub neroste na kmenech stromů už odumřelých nebo nějak chřadnoucích, nýbrž cizopasí přímo na jejich zdravých kořenech, kterým tak způsobuje mnohdy vážné poškození. Napadá především kořeny modřínů, smrků a borovic. (Ve starší literatuře se tento druh dokonce uvádí jako jeden z činitelů podílejících se na vývratech borovic.)

Plodnice této houby najdeme v lesích dosti běžně po celé léto a až do listopadu. Mladé plodnice jsou pružné, jakoby gumové, staré plodnice jsou dřevnaté, stejně jako plodnice jiných příbuzných druhů chorošů. Není snad zapotřebí připomínat, že ani mladé plodnice se nehodí k jídlu.

Snad jste se už někde setkali s touto tajemnou rostlinou a nevěděli jste, co to je. Nuže: jmenuje se zvonečník klasnatý (*Phyteuma spicatum*) a patří do čeledi zvonkovitých (Campanulaceae). Ve starší botanické literatuře je uváděna pod názvem „řepka klasnatá“ podle řepovitě utvářeného kořenu. Název byl poději změněn, aby se to nepletlo s názvem polní plodiny zvané řepka olejná (*Brassica napus*), která se zvonkovitými nemá nic společného.

Ale na snímku květenství zvonečníku žádné zvonky nevidíme. Z bělavých, nazelenalých, trubkovitých květů vyčnívají jen dvojklané blizny na ohnutých dlouhých čnělkách. Teprve v další fázi kvetení se trubkovitá koruna začne odspodu nadouvat a objeví se v ní pět štěrbin, které postupně otevrou přístup k nektaru a k pylu, který se ještě před rozkvetením nahromadil na části čnělky pestíku, jako je tomu u všech druhů zvonkovitých. V průběhu kvetení postupují štěrbinny směrem k vrcholu květu, až nakonec rozdělí korunu na pět úzkých cípů.

Zvonečník klasnatý je rozšířen spíše ve vyšších polohách ve vlhkých listnatých lesích a na lesních loukách. Místy je hojný, ale na jiných místech zcela chybí.

Lilie zlatohlavá (*Lilium martagon*) roste v naší přírodě jen místy ve světlých listnatých lesích a na křovinatých stráních. Pro svoje velké a nápadné růžové, nachově skvrnité květy je též pěstována jako zahradní květina a bylo vyšlechtěno několik kultivarů, například bez typických tmavších skvrn, jako na obrázku.

Zajímavý je způsob, jakým jsou květy této rostliny opylovány. Květy jsou převislé a jejich silné okvětní lístky jsou ohnuté vzhůru. Středem spodní části každého z nich se táhne podélná rýha, v níž se vylučuje nektar. Povrch lístku je hladký a pokrytý olejovým povlakem,

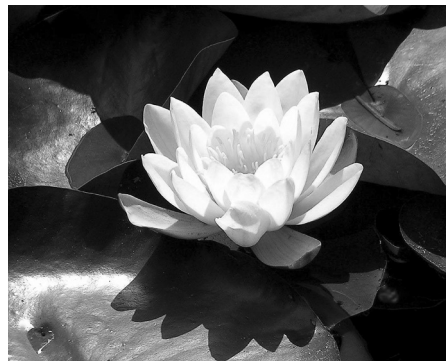

takže je pro lezoucí hmyz neschůdný. Květy vydávají příjemnou vůni, která se večer a v noci zesiluje. Láká především noční motýly, nejčastěji lišajovitě (Sphingidae), kteří dovedou čerpat nektar za vířivého letu na místě. Přitom se nevyhnou styku s dlouhými, červenými prašníky, které vyčnívají z květu na dlouhých a tuhých nitkách. Později se mezi nimi objeví dlouhá kyjovitá čnělka pestíku, která stejným způsobem sbírá pyl, který ulpěl na těle motýla.

Z oplozeného semeníku se vytvoří tobolka, která se po dozrání vztyčuje, takže semena, která z ní vytrásá vítr, se mohou rozptýlit do větší vzdálenosti od mateřské rostliny.

Nymphaea alba! Už samo latinské pojmenování tohoto květu dovede ve vnitřní mysli vyvolat představu tichého lesního jezírka nebo klidného říčního ramene, jehož vodu zdobí veliké, půvabné květy a kolem něhož tančí bájeslovné nymfy a najády starých řeckých mýtů. Podle jednoho z nich se v leknín proměnila jedna z nymf, když zemřela nenaplněnou touhou po objetí bájněho hrdiny Hérakla.

Jiné, dnes již méně známé pojmenování, *nenúfar*, rovněž vzbuzuje pocity spojené s orientálním půvabem.

U nás rostou dva druhy této rostliny, hojnější leknín bílý a vzácnější leknín bělostný. Veliké květy leknínů mají zajímavou stavbu. Jejich bílé květní plátky, sestavené do soustředných kruhů, směrem do středu květu postupně mění tvar, až se z nich nakonec uvnitř květu vytvoří tyčinky se zlatožlutými prašníky. Květy nevoní, ani nevyučují nektar. Lákají k sobě opylovače pouze svou nápadnou velikostí, která se ostře odráží od barvy plochých zelených listů nebo od klidné vodní hladiny, a také zásobou pylu. Navštěvují je však jen některé druhy dvoukřídleho hmyzu a brouků a jejich činnost není pravidelná, takže častěji se květy leknínu opylují vlastním pylem.

Pětičlenné koruny květů divizen (*Verbascum* spp.) vypadají jako pravidelné, ale jako u všech krtičníkovitých rostlin (Scrophulariaceae) je i zde spodní cíp koruny poněkud zvětšený, takže květy jsou vlastně souměrné. Květy divizen mají pět tyčinek, z nichž buď všechny, nebo alespoň horní tři mají nitky porostlé huňatými chlupy. U čtyř z našich druhů divizen jsou tyto chlupy zbarveny načově. Se žlutavou barvou korun tvoří toto nápadné zbarvení tyčinek výrazný kontrast, který účinně přispívá k přilákání různých forem k návštěvě květu a k jeho opylení.

Na snímku jsou květy divizny černé (*Verbascum nigrum*). Koruny těchto květů jsou talířovité a zaujímají více méně svislou polohu. Hmyzím návštěvníkům nabízejí jen velmi malé množství nektaru, který se tvoří na horním okraji mělkého pohárku uprostřed květu. Ani produkce pylu není u divizen nijak bo-

hatá. Zato huňaté chlupy na nitkách tyčinek nabízejí potravu těm formám hmyzu, jejichž ústní ústroje jsou uzpůsobeny k jejímu získání. Chlupy jsou jednobuněčné, pokryté pokožkou jako jiné části květu, a jejich buněčná šťáva obsahuje velké množství cukrů. Četná pozorování svědčí o tom, že hlavními návštěvníky květů divizen jsou různé druhy pestřenek (Syrphidae), které svými poduškovitými labelami na konci sosačky dovedou chlupy rozmačkat a získat tak přístup k jejich sladkému obsahu. Nápadné květy divizen však lákají i mnohé jiné formy hmyzu, které mohou zprostředkovat opylení. Bez jejich pomoci by autosterilní květy nevytvořily semena.

Seznamte se s dalším členem řádu vážek (Odonata). Je to vážka rudá (*Sympetrum sanguineum*). S touto vážkou se obvykle setkáme i na místech vzdálenějších od vody, na slunných úsecích lesních cest, lesních pasekách a světlínách od nížin do horských pohoří, a dokonce i na horských rašeliništích.

Na snímku je dobře vidět, že hlavním smyslovým ústrojem vážek, šídla i dalších druhů těchto dravých forem hmyzu je zrak. Největší část jejich hlavy tvoří veliké oči, složené z mnoha tisíc jednotlivých oček (omatidií), která jsou rozlišitelná jen pod mikroskopem.

Všimněme si též, že nohy vážek nejsou uzpůsobeny k pohybu po podkladu, nýbrž pouze k přichycení na něm. Všechny tři páry nohou jsou na hrudi umístěny těsně u sebe, takže vážkám slouží jako lapací koš, do něhož vážka v letu chytí kořist a v letu jej také může pohodlně pozřít. A všimněme si konečně i toho, že druhy čeledi vážkovitých (Libellulidae), do které patří i zobrazený druh, v klidu rozkládají křídla většinou tak, že jejich konce směřují dopředu před hlavu.

Vážky této čeledi nesetrvávají v letu tak dlouhou dobu jako šídla, nýbrž často a opakovaně usedají na několik stálých vyhlídkových míst, na kterých číhají na kolem letící kořist. Přitom si bedlivě střeží zvolené území, z něhož aktivně vyhánějí každého příslušníka svého druhu, který se v něm objeví. Toto teritoriální chování není omezeno jen na vážky, ale můžeme je pozorovat i u vytrvale létajících šídel, která také útočí na vetřelce v území, které si obsadily nad hladinou vody podél určité části břehu.

Chrpa čekánek (*Centaurea scabiosa*) přilákal na svůj nachově zbarvený úbor jednoho z okáčů (*Satyridae*), a to právě ten jediný druh této čeledi, jehož křídla jsou pestře bíle a černě zdobená. Ostatní druhy okáčů jsou vesměs zbarveni různými odstíny hnědé až černohnědé barvy a na křídlech mají nevýrazné oční skvrny.

Okáč bojínkový (*Melanargia galathea*) je rozšířen po celém území naší vlasti. Létá od června do srpna, převážně na suchých místech, jako jsou úvozové cesty, meze a stráně, suché louky a stepi. Jeho housenky se vyvíjejí na různých druzích trav. Nezkušený pozorovatel by si tento druh mohl splést s nějakým podivným běláskem, ale z omylu ho snadno vyvede to, že okáči (stejně jako babočkovití, *Nymphalidae*) mají jen dva páry kráčivých nohou.

Sotva jsem zmáčkl spoušť fotoaparátu, okáč uletěl. Abych se přesvědčil, že ho na snímku ještě mám, vrátil jsem si snímek na displej. A teprve teď jsem uviděl, že vpravo dole pod kulovitým zákrovem chrpy se odehrává ještě něco dalšího. Abych lépe viděl, co se tam děje, ihned jsem z jiného pohledu udělal další snímek.

Jen málokdy se podaří na jednom snímku zachytit motýla – symbol volnosti a bezstarostného života – a současně okamžik, ve kterém život zaniká, když se predátor zmocní kořisti a usmrtí ji.

Pozdní léto je také obdobím pavouků. Všichni dobře známe našeho nejhojnějšího pavouka, křížáka obecného (*Araneus diadematus*), podle bílých skvrn v podobě kříže, který má křížák na hřbetní straně těla. Na snímku je spodní strana samičky tohoto křížáka. Rozeznáme skupinu pěti snovacích bradavek na vrcholu zadečku, na spodním konci černé břišní skvrny vidíme otvory vedoucí do vzdušných vaků a mezi nimi tyčinkovitý orgán označující vstup do pohlavního otvoru, ještě níže kyčle osmi noh naspođu hlavohruďi a úplně dole ústní ústroje (chelicery) a makadla.

Pavouk visí na zbytcích své kolové sítě, kterou si vybuodoval v časných ranních hodinách a nyní na sklonku dne už jsou z ní pouhé trosky. Kolové sítě se tak nejmenují proto, že by snad byly okrouhlé. Jejich název pochází od toho, že všechny se vyznačují vlákny, které se paprskovitě rozbíhají ze středu sítě jako paprsky kola. Mezi nimi pak je napjatá hustá lapací spirála z lepkavého vlákna.

Křížáci mohou ve svých snovacích žlázách vytvářet několik různých druhů vláken podle toho, jakému účelu má vlákno sloužit. Nosná vlákna sítě jsou pevná, paprsky jsou z vláken tenčích a pružnějších. Nejtenčí a nejpružnější jsou lepkavá lapací vlákna. Další typ hustého a pevného vlákna vylučuje pavouk

v pruzích, do nichž nejprve zavine chycenou kořist a pak teprve do ní vetkne jedovaté drápky svých chelicer.

Hromady kmenů čerstvě pokácených stromů, i dříví složené v metrech jsou místa, která k sobě lákají četné formy štíhlých blanokřídlých ze skupiny, která byla kdysi nazývána kladélkatí (Terebrantia). Do této skupiny patří značný počet čeledí a nadčeledí blanokřídlého hmyzu, které převážně žijí jako cizopasníci jiných forem hmyzu. Z nejnámějších jmenujme lumky (Ichneumonidae) lumčíky (Braconidae) a některé žlabatky (Cynipoidea). Na snímku je samička lumčíka *Coeloides bostrichorum*, který cizopasí u kůrovců. Jak už název napovídá, vyznačují se samičky těchto parasitoidů kladélkem. Je to útvar, který si zaslouží naši pozornost, jak uvidíme.

Kladélko je přeměněné žihadlo, není však spojeno s jedovou žlázou a neslouží jako zbraň, nýbrž slouží ke kladení vajíček do těl nebo na těla těch druhů hmyzu, které budou hostiteli pro vývoj larev těchto cizopasných skupin.

Kladélko se skládá z vodící lišty, podél níž se pohybují dvě ostré a na konci jemně ozubené lišty, které střídavým pohybem navrtávají pletiva rostlin, ve kterých žijí budoucí hostitelé, nebo přímo jejich tělní pokryv. Kladélkem vede kanálek, jímž prochází vajíčko do hostitele. Nejdelší kladélka mají samičky lumků rodu *Rhyssa*. Dovedou jimi navrtat i tvrdé dřevo, v němž žijí larvy hostitelů, například pilořítek, až pět centimetrů hluboko. A přitom kladélko není z ušlechtilé oceli, nýbrž z chitinu, a je pružné a tlusté jen jako koňská žíně. A vajíčko, které jím má projít, se musí z vejčitého tvaru změnit v tenkou nitku, která se v těle hostitele zase zakulatí.

* Četba na pokračování, navazuje na Universitas 1/2015, str. 66–72, text a fotografie Ing. Rtdr. Radoslav Obrtel, CSc. (R. Obrtel, Co oči nevidí, v rukopise 2008).

Petr Peňáz a kol. (eds.), **Proceedings of the Conference Universal Learning Design, Paris 2014**. Masaryk University, Brno 2014. ISBN 978-80-210-6882-7.

Sborník příspěvků čtvrtého ročníku konference ULD konané od 9. do 11. července 2014 v Paříži jako samostatná sekce v rámci mezinárodní konference ICCHP. Program konference byl rozdělen do několika hlavních tematických sekcí: 1. Standardy pro zajišťování obecné přístupnosti vysokých škol a testování osob se specifickými nároky; 2. Jazyková kompetence sluchově postižených a role znakových jazyků v terciárním vzdělávání; 3. Obecná přístupnost elektronických dokumentů a veřejných knihoven pro účely terciárního vzdělávání; 4. Kompenzační nástroje specifických poruch učení a dalších typů diverzity v terciárním vzdělávání.

Jana Mikulová, **Základní kurz latiny I**. Masarykova univerzita. Brno 2014.

ISBN 978-80-210-7039-4.

Učebnice *Základní kurz latiny I* je určena začátečníkům, kteří mají zájem o studium latiny. Je rozdělena do 24 lekcí. Každá lekce obsahuje výklady gramatiky, slovní zásobu, cvičení a od 7. lekce dále i krátký upravený text. Součástí gramatických výkladů jsou praktické postupy a návody pro překlad. Obsahuje množství cvičení, která jsou zaměřena nejen na zvládnutí základních tvarů, ale i na pochopení souvislostí a gramatického systému latiny. K jednotlivým lekcím je k dispozici rovněž e-learningová cvičebnice, přístupná on-line, která umožňuje samostatné procvičování vybraných jevů s klíčem.

Tomáš Sirovátka – Markéta Horáková – Pavel Horák (eds.), **Česká politika zaměstnanosti v době krize a po krizi**. Masarykova univerzita. Brno 2014.

ISBN 978-80-210-7149-0.

Politika zaměstnanosti je ve světové a evropské odborné literatuře významným tématem. Také kolektiv autorů spojených s Katedrou sociální politiky a sociální práce Fakulty sociálních studií MU provedl v posledních letech v této oblasti řadu originálních výzkumů. Jedním z výstupů je tato kniha, která hodnotí politiku zaměstnanosti v České republice v letech 2008 až 2013, tedy v období krize a navazující ekonomické stagnace. Autoři identifikují několik zásadních omylů a problémů české politiky zaměstnanosti, a nabízejí tak příležitost k reflexi a výzvu k přehodnocení jejího směřování.

Marie Vítková, Petr Kopečný, **Strategies in the Education of Students with Severe Disabilities Extending into Young Adulthood**. Masarykova univerzita. Brno 2014.

ISBN 978-80-210-7194-0.

V anglicky psané knize je prezentována část z výzkumu podpořeného mezioborovým výzkumným projektem MUNI/M/0012/2013 *Inkluze ve škole jako interdisciplinární problém. Východiska, podmínky a strategie realizace* a s finanční podporou Institucionálního plánu rozvoje PdF MU. Úspěšná inkluze souvisí s kvalitou života lidí, rovností ve vzdělávání, humanizací ve škole. Hlavním výzkumným prostředím jsou základní školy speciální, určené pro žáky s těžkým postižením. V publikaci je použita komparace přístupů k inkluzi v rámci vzdělávací politiky Německa a České republiky. V poslední kapitole je prezentovaný výzkumný projekt zaměřený na analýzu přístupů k rozvoji komunikačních dovedností mladých dospělých osob s těžkým zdravotním postižením.

Miroslava Bartoňová, Marie Vítková, Martin Vrabel, **Inclusion in Education for Students with Special Educational Needs from the Perspective of Research**. Masarykova univerzita. Brno 2014. ISBN 978-80-210-7152-0.

V knize v anglickém jazyce je představena část z výzkumu podpořeného mezioboro-

vým výzkumným projektem MUNI/M/0012/2013 *Inkluze ve škole jako interdisciplinární problém. Východiska, podmínky a strategie realizace* a s finanční podporou Institucionálního plánu rozvoje PdF MU. Hlavním výzkumným prostředím jsou běžné základní školy realizující inkluzivní vyučování, ve kterém se v heterogenních skupinách vzdělávají i žáci se speciálními vzdělávacími potřebami. Náš pohled je zaměřen jak na žáky, tak jejich učitele a rodiče. Celý text je proložen výzkumnými šetřeními podávajícími analýzy a nová zjištění v kontextu inkluzivního vzdělávání ve srovnání se zahraničními přístupy. V poslední kapitole je prezentovaný výzkumný projekt zaměřený na komparaci postojů managementu škol k facilitátorům inkluzivního vzdělávání žáků se zrakovým postižením.

Radovan Plášek, **Odborný text**. Masarykova univerzita. Brno 2014. ISBN 978-80-210-7175-9.

Cílem publikace je přiblížit některé základní aspekty odborného psaní tak, aby bylo zřejmé, co je to odborný styl a odborný text, jaká je „anatomie“ odborné stati, jakou roli v odborném psaní hraje intertextovost, jak postupovat při vytváření textu z hlediska autor-ské etiky i z hlediska jazykového, jakých doporučení při tvorbě odborného textu využívat a jakým nástrahám se vyhnout. Teoretická východiska jsou na některých místech rozšířena o příklady, jež by měly ukázat obecnou informaci v konkrétním světle.

Ondřej Krčál, **An Explanation of the Inverted-U Relationship Between Profitability and Innovation**. Masarykova univerzita. Brno 2014. ISBN 978-80-210-7423-1.

V anglicky psané knize jsou formulovány dva inovační modely, které vysvětlují vztah mezi ziskovostí a inovacemi ve tvaru obráceného U a vztahy mezi ziskovostí a rozdíly mezi produktivitou jednotlivých firem v daném odvětví, které nachází Aghion et al. (2005) a Hashmi (2005). Základní model (basic model) přináší jednoduché a obecné vysvětlení těchto stylizovaných faktů a prospektově teoretický model (prospect-theory model) předkládá specifické vysvětlení stylizovaných faktů, které obsahuje behaviorální teorii manažerského rozhodování. Pro určité hodnoty parametrů generují oba modely predikce, které odpovídají vztahům, jež nachází Aghion et al. (2005) a Hashmi (2005). Dále je zde ukázáno, že oba modely vytvářejí realistické předpovědi i pro širší rozmezí parametrů kolem těchto specifických hodnot. Kniha vyšla také jako e-book.

Zuzana Frantová, **Hereze a loajalita/Heresy and Loyalty. Slonovinový Diptych z pěti částí z pokladu katedrály v Miláně/The Ivory Diptych of Five Parts from the Cathedral Treasury in Milan**. Masarykova univerzita. Brno 2014. ISBN 978-80-210-7413-2.

Předmětem předkládané studie jsou dvě vyřezávané slonovinové desky uložené v pokladnici katedrály v Miláně známé jako „Diptych z pěti částí“. Na základě použité zlatnické techniky cloisonné je bylo možné zařadit do kontextu umělecké produkce Ravenny a určit jejich přesnější dataci. Tou je období vlády jednoho z posledních císařů Západořímské říše Majoriana (457–461) a pontifikátu biskupa Neona (450–473). Z detailní ikonologické analýzy navíc vyplývá, že by milánský Diptych mohl být dán do souvislosti s osobou papeže Lva I. Velikého a jeho snahou o prosazování výsledků koncilu v Chalcedonu konaného v roce 451. Objasněním vztahů Ravenna–Řím bylo nakonec možné za pravděpodobného objednavatele diptychu označit ravennského biskupa Neona I., jenž se svou objednávkou mohl veřejně přihlásit k hlavním cílům Lvovy politiky, k boji s monofyzitskou herezí a k udržení pevné hierarchie v církvi, jejíž jednota byla v této době vážně narušena. Publikace vyšla v řadě Spisy FF.